

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

15. JANUAR 2015

Barnehagenorsk: Velkommen til 4. samling!

9. – 10. desember

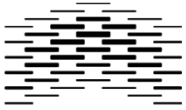
Elena Tkachenko

elena.tkachenko@hioa.no

Benedikte Homme Fevolden

benedikte-homme.fevolden@hioa.no

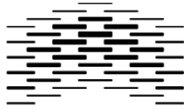
Hvordan har det gått siden sist?

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

- Hvordan har det gått siden sist?
 - Hvilke oppgaver likte dere å jobbe med?
 - Hvilke oppgaver trengte dere hjelp med?
 - Mange oppgavene utfordret dere til å lære språket på jobben, i aktiviteter med barna eller ved å observere – Hvilke tanker har dere om denne arbeidsmåten? Har dere gode strategier for å huske det dere har lært/spurt om til neste gang?

- Hjemmelekser: **Lever til oss:**
 - Rapport fra en tur (Oppgave 2C)
 - En morsom regnhistorie (Oppgave 2D) – hvis du ikke har publisert den på bloggen

På denne samlingen skal vi jobbe med:

Tirsdag:

- Hjemmeoppgave 1B: Preposisjoner i hverdagen
- Hjemmeoppgave 1A: Gruppearbeid med nye ord på tur

- Kapittel 11, 12 og 13 i Tekstbok 1
- Modalverb og imperativ

- Hjemmeoppgave 2B: Grammatikkoppgaver om preposisjoner og adjektiv

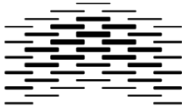
Lunsj

- Oppgaver på datalab
- Oppsummering på bloggen

Onsdag:

- Teksten om barns risikolek
- Vi jobber med teksten «Sunt kosthold for små mager»
- Arbeid med ordforråd i grupper: Mat og kjøkkenutstyr

- Sangstund med julesanger og pepperkaker
- Gjennomgang av hjemmeoppgavene

Preposisjoner i hverdagen (1B)

Hvilke preposisjoner har dere hørt brukt med følgende ord:

Barnehage:

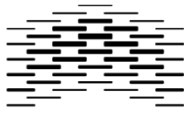
- I barnehagen er det 36 barn.
- Hun jobber i barnehage.
- Jeg kommer ikke til barnehagen i morgen.
- I barnehagen er det tre avdelinger.

Avdeling:

- Jeg jobber på storbarnsavdeling.
- * I avdelingen kan barna «jobbe» selv.
- Det er inntil tre avdelinger i barnehagen.

Kjøkken:

- Jeg går til kjøkkenet for å lage mat.
- Vi skal lage pepperkaker på kjøkkenet. Han står på kjøkkenet og lager mat. På kjøkkenet er det litt rotete.

Preposisjoner i hverdagen (1B)

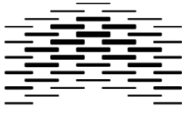
Garderobe:

- I garderoben er det ofte/alltid kaos! Vi er i garderoben. Jeg kan ta av skoene mine selv i garderoben.
- Jeg skal hente bamsen min fra garderoben.
- De gikk til garderoben.
- Det er litt rotete i garderoben.
- I garderoben henger det mange klær.

Rom:

- Vi skal leke på rommet.
- Ved siden av rommet er det do/toalett.
- (Vi leker i rommet/i gangen.)
- Vi leker på soverommet.
- Bordet står på/i baserommet.

- Barna er i gymsalen, de har gått til gymsalen.

Preposisjoner i hverdagen (1B)

Skog:

- Jeg går på tur i skogen.
- Hver torsdag drar vi på skogstur.
- I går tok vi en tur til skogen.
- I går tok vi en tur i skogen.
- Mellom barnehagen og skogen er det en bom.

Bakke:

- Gutten sitter på bakken.
- Han falt på bakken.
- Barna aker i bakken.
- Vi sklir på en bakke.
- Barna ruller nedover bakken.
- Vi skal gå fra bakken og hjem.

Morgen:

Ettermiddag:

Tur

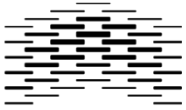
Gulv:

Tak:

Hylle:

Sandkasse:

Snø:

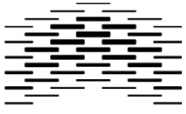

I og om:

- I formiddag har vi lekt med plastelina.
- I ettermiddag har vi vært ute.

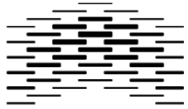
- På formiddagen har vi lekt med plastelina.
- På ettermiddagen har vi vært ute.

- Om kvelden leser jeg for barna mine.
- På kvelden leser jeg for barna mine.

Til og for:

- Denne tegningen er til deg, Ela.
- Jeg har en gave til meg.
- «Er denne gaven til meg?»
- Vi snakker til barna.
- Kan du ringe til meg på telefonen?
- Jeg skal i butikken. Skal jeg kjøpe noe for deg?
- Det er vanskelig for meg.
- Vi leser for barna.

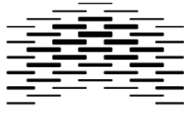

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Oppgave om årstidene på side 40:

- Setninger dere har skrevet:

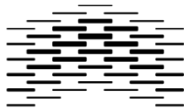

Hjemmeoppgave 1A: Ord på tur - gruppearbeid

- Gå sammen tre – fire sammen. Forklar noen av de nye ordene dere har lært, til hverandre. Velg ut 3 av ordene og lag en setning med hvert av ordene dere har valgt.
- Et skjul (Vi skal gjemme oss i et skjul mens det regner. I skjulet er det ikke nok plass til alle.)
- En snabel (På turen snakket vi om dyr. Elefanten har en lang snabel og et par store ører.)
- Røtter (en rot) (Vi kom til skogen og satt oss på røttene til et stort grantre.)
- (en rot – roten – røtter – røttene)
- Råtten
- En/ei rotte – rotten/rotta
- Et rot
- Ferdigheter (Barna får mye trening i lekeferdigheter i barnehagen.)
- Evne (Han har musikalske evner/ferdigheter, han har gode ferdigheter i å spille piano.)
- Niste (Anne smører nistemat.)

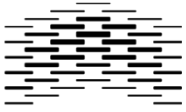
Hjemmeoppgave 1A: Ord på tur - gruppearbeid

- Et snøfnugg (Det er umulig å finne to snøfnugg som er like.)
- En epleskrott (Epleskrotter kan man kaste i naturen.)
- Et kjernehus (Steinene i eplet ligger i kjernehuset.)
- En perrong (Ok, da kommer jeg til perrongen, der du er!)
- En pigg - pigger (Pappaen min sykler, han har pigger på dekkene.) (Gruffalo har pigger.)
- Syreblader, en stilk (Jentene bestemte seg for å lage en bukett av syreblader. De måtte plukke blader med lange stilker.)

- En demning (Barna setter mange steiner i vannet for å lage en demning.)
- En stubbe (I skogen er det mange stubber der man kan sitte og slappe av.)
- En stokk (Vi kan balansere på stokker som ligger i en ring.)
- En foss («Oi, fossen er så stor, og den faller i dammen/innsjøen.)
- Misteltein (I jula bruker vi mange mistelteiner.)

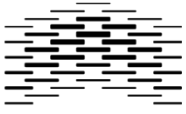

Hjemmeoppgave 1A: Ord på tur - gruppearbeid

- Pisk (Når man rir på hest, bruker man noen ganger en pisk.)
- Å piske (Når man bruker en pisk, pisker man.) (Når man lager eggedosis, bruker man en visp til å piske eggene.)
- Å ri – rir – re – har ridd
- Et begrep (Når vi lager setninger med nye ord, lærer vi nye begreper.) (Vi har lært flere nye begreper i dag.)
- Et grep (Det siste året i barnehagen er det mange skolestartere som lærer blyantgrep.)

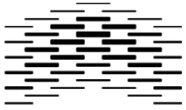
HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Vi leser

- Kapittel 11 – Hygiene
- Kapittel 12 – Mat i barnehagen
- Kapittel 13 - Tannhelse

Verb i ulike former

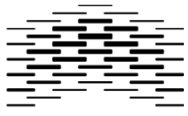
HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

- Vi leser teksten på s.69
 - Amina snakker med en kollega om tenner

- Hvilke verbformer finner du i teksten?
 - Infinitiv: å dele, tygge, få, snakke
 - Presens: har, trenger, sier, kan, er,
 - Perfektum: (har) sett
 - Futurum:

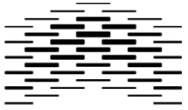
 - Imperativ: Gi

Hva er imperativ?

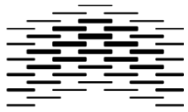
- En verbform som kan brukes for å oppfordre eller gi kommando
 - Spis!
 - Gå vekk!
 - Stå opp!
 - Smil! 😊
- Imperativ dannes ved å fjerne –e i verb som ender på –e i infinitiv:
 - å spise – Spis!
 - å smile – Smil!
 - å skrelle – Skrell!
 - Å huske – husk!
 - Å glemme – glem! Å komme – kom!
- Ved verb som ikke ender på –e brukes samme form som infinitiv for :
 - å si – Si!
 - å gå – Gå!
 - å stå opp – Stå opp!
 - å se – Se her!
- Imperativformer brukes også ofte med «ikke»:
 - Ikke løp!
 - Ikke snakk!
 - Ikke gjør det!
 - Ikke gå!
- Setninger med verb i imperativ har ikke noe subjekt (, men er likevel fullstendige).
- Hva er forskjell mellom disse setningene?
 - Spis maten din!
 - Vil du spise maten din? Skal du spise maten din? Kan ikke du være så snill og spise maten din?

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

- Slutt!
- Hold opp!
- Kutt ut!

- Gå vekk!

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Imperativ i matoppskrifter

- Vi leser tekst på s.64
- Hva er de andre formene av verbene i teksten?

Infinitiv	Presens	Futurum	Imperativ
Å bruke	Bruker	Skal bruke	Bruk
Å smelte	Smelter	Skal smelte	Smelt
Å blande	Blander	Skal blande	Bland
Å smuldre	Smuldrer	Skal smuldre	Smuldre/smuldr!
Å røre	Rører	Skal røre	Rør
Å kna	Knar	Skal kna	Kna
Å dekke	Dekker	Skal dekke	Dekk
Å heve	Hever	Skal heve	Hev
Å dele	Deler	Skal dele	Del
Å legge	Legger	Skal legge	Legg
Å la	Lar	Skal la	La
Å steke	Steker	Skal steke	Stek

En liten oppgave med verbformer

Fårikål er Norges nasjonalrett. Det er en matrett av kjøtt og kål. For (**å lage/lage/lager/lag**) fårikål trenger du sauekjøtt eller lammekjøtt, kål, hel pepper og salt.

Det er veldig enkelt (**å lage/lage/lager/lag**) denne tradisjonelle matretten:

(**Å skjære/skjære/skjærer/skjær**) kål og kjøtt i store biter og

(**å legge/legge/legger/legg**) alt i en gryte – ett lag kjøtt, ett lag kål, og så videre.

(**Å tilsette/tilsette/tilsetter/tilsett**) salt og pepper mellom lagene.

(**Å fylle/fylle/fyller/fyll**) på med vann til det (**å dekke/dekke/dekker/dekk**) alt i gryten.

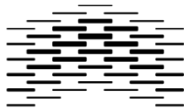
Retten skal (**å koke/koke/koker/kok**) på lav varme i cirka to timer. (**Å ha/ha/har**) lokket på og (**å riste/riste/rister/rist**) på gryten av og til.

(**Å tilsette/tilsette/tilsetter/tilsett**) salt etter smak. Noen liker

(**å tilsette/tilsette/tilsetter/tilsett**) litt hvetemel for (**å få/få/får**) tykkere kraft i retten.

I Norge er det vanlig (**å spise/spise/spiser/spis**) fårikål (**i/til/om/på**) høsten. Mange (**å ha/ha/har**) en fårikålfest hjemme og (**å invitere/invitere/inviterer/inviter**) venner til fårikålmiddag.

(**Å servere/servere/serverer/server**) fårikål med kokte poteter.

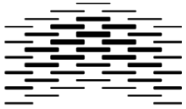

Modalverb:

- Modalverbene i norsk:

Infinitiv	Presens
Å skulle	skal
Å kunne	kan
Å ville	vil
Å måtte	må
Å burde	bør

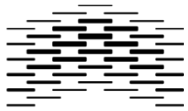
- *Modalverbene* sier noe om den som snakker, sin holdning til det han/hun sier:
 - Jeg skal lære norsk. (futurum)
 - Jeg kan lære norsk.
 - Jeg vil lære norsk.
 - Jeg må lære norsk.
 - Jeg bør lære norsk.

Modalverb:

- *Skal* uttrykker *planlagte handlinger, nødvendighet/påbud* og annet:
 - Jeg skal reise på ferie.
 - De skal på tur til Ullevålseter.
 - Alle skal være der klokken åtte.

- *Vil* uttrykker *vilje eller ønske*:
 - Jeg vil reise på ferie.
 - Vil du dra?
 - De vil helst ta tog til Bergen.

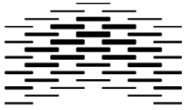

Modalverb:

- *Kan* uttrykker ulike former for *mulighet*:
 - Du kan gjøre som du vil.
 - Når du har fylt 18 år, kan du ta sertifikat.

- *Må* uttrykker *nødvendighet/påbud*:
 - Nå må vi skynde oss.
 - Jeg må skynde meg.
 - Du må skynde deg.
 - Alle må være der klokken åtte.

- *Bør* uttrykker ofte *anbefaling* eller et *råd*:
 - Dere bør dra snart, så dere rekker bussen.
 - Vi bør lukke vinduene før vi går.

Oppgave: Modalverb

Sett inn *skal, vil, kan, må* eller *bør* slik at setningen til høyre betyr omtrent det samme som setningen til venstre

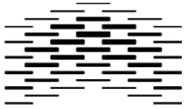
Det er mulig å ta fri i dag. Vi **kan** ta fri i dag.

Jeg er nødt til å jobbe mer. Jeg **må** jobbe mer.

Det er planen å flytte snart. – Jeg **skal** snart flytte.

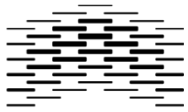
Jeg har lyst til å flytte. - Jeg **vil** gjerne flytte.

Det er best at du leser mer. – Du **bør** lese mer.

Passiv:

- En del verbformer som slutter på –s er *passivformer* av verbene:
 - Kjøpes
 - Vaskes
 - Spises
- Passivsetninger forekommer ofte i en del fagtekster og offentlige dokumenter!
- Setninger med verb i aktiv beskriver oftest hvem som utfører handlingen i verbet:
 - Barna **legger** lekene tilbake på plass når det er ryddetid.
 - Amina **vasker** kjøkkenbenken i barnehagen etter hvert måltid.
- Setninger med verb i passiv, derimot, beskriver ikke (alltid) hvem som utfører handlingen i verbet:
 - Lekene **legges** tilbake på plass (av barna) når det er ryddetid.
 - Kjøkkenbenken i barnehagen **vaskes** etter hvert måltid (av Amina).

Ernæring i barnehagen – mat og drikke i barnehagen

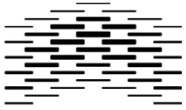
- Kosthold – det man pleier å spise
- Å innta – å spise
- Det grunnleggende ansvaret – hovedansvaret
- Innflytelse – påvirkning/innvirkning

- En vane – det man vanligvis gjør, gjør veldig ofte
 - Jeg er vant til å ta bussen.
- Matvaner – det man vanligvis spiser
- Et overskudd – ekstra energi
- Et økonomisk overskudd – penger til overs
- Å legge til rette/å tilrettelegge
- Tilrettelagte måltider – hvilken mat du tilbereder og hvordan du tilbereder den

- Hjerte- og karsykdom – sykdommer som rammer hjertet eller blodomløpet

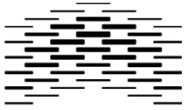
- Levevane – måte å leve på

- Hyppig – noe som forekommer ofte/høyfrekvente
- Å forebygge- å gjøre noe for å unngå noe
- Kartlegging – undersøkelse

Sang på badet (Melodi: *Bjørnen sover*)

- Vaske hender, mine hender
- Skrubb med såpevann.
- Vekk med alt det slemme
- Tommel ikke glemme
- Før vi spiser
- Når vi griser
- Og har vært på do.

Preposisjoner

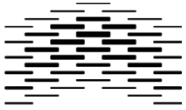
Ut på ski

Endelig kom snøen! Ole og Eva liker å leke ___ snøen. De liker å ake, lage snømenn og snødamer _____ snøbarn, og de liker å stå _____ skøyter og gå _____ ski. Ane liker best å gå _____ ski. Hun kan gå og gå og gå langt _____ skogen. Men iblant vil hun gå kortere turer, og da vil Ole og Eva være _____.

Ane smører nistemat. Brødiskiver _____ ost og egg og pølse. Og så lager hun varm sjokolade _____ termos. De går innover ___ skogen _____ rasteplassen _____ bekken. Bekken er hard nå som det er kuldegrader, og Ole og Eva løper _____ og nedover ___ bekkefaret mens Ane pakker _____ nisten. De koser seg og spiser. Etterpå tar de _____ seg skiene igjen og går helt _____ vannet der bekken munner _____.

Da de kommer hjem igjen, har Berit laget middag. Hun har stekt fisk og kokt poteter og gulrøtter. Det smaker godt _____ en lang skitur.

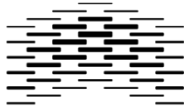
- 1. i/med
- 2. med
- 3. på
- 4. på
- 5. på
- 6. inn i/innover i
- 7. med
- 8. med
- 9. på (termos) /i termos
- 10. i
- 11. ved
- 12. oppover
- 13. i
- 14. opp/ut
- 15. på/(med)
- 16. ned
- 17. til
- 18. ut
- 19. etter

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Oppsummering og bloggskrivning

- Hva har du lært i dag?
- <http://blogg.hioa.no/barnehagenorsk/>
- Hva likte du i dag?
- Hva kan vi gjøre annerledes i morgen?

Hjemmeoppgave 3C: Artikkelen om risikolek

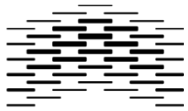
– Hva er hovedideen i artikkelen om risikolek?

– (Fra bloggen: «Risikolek er fysisk lek, vanligvis ute, som er utfordrende og spennende for barna, men som innebærer risiko for at barna kan skade seg hvis noe går galt. Et eksempel på risikolek er når barna klatrer i trær, eller når de aker eller løper i stor fart»)

– *Hva slags risikolek leker barna i deres barnehager?*

– *Synes dere det er farlig at barna bedriver risikolek? Hvorfor – eller hvorfor ikke?*

– *Har dere noen regler i deres barnehager om risikolek?*

Grammatikkoppgave - adjektiv

– OPPGAVE 2: Adjektiv

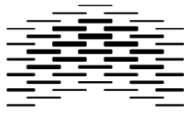
Sett inn adjektiv i riktig form i teksten nedenfor. Du får bruk for alle formene av adjektivet, også i komparativ og superlativ.

I Norge er det (stor)_____ forskjell på vinter og sommer. Om vinteren er det ofte veldig (kald)_____. I (stor)_____ deler av landet kommer det (mye)_____ snø, og det kan være (mørk)_____ både natt og dag. Om sommeren er det ganske (høy)_____ temperaturer i den (sørlig)_____ delen av landet, og i den (nordlig)_____ delen skinner sola også om natta.

Sjøen utenfor Norge er ikke så (kald)_____ på grunn av (varm)_____ strømmer i havet. Derfor er det også et (mild)_____ klima på vestkysten. Her er det (høy)_____ temperaturer om vinteren enn i resten av landet. De (lav)_____ temperaturene har vi inne i landet. De (kald)_____ områdene er i Finnmark og Røros.

Om vinteren liker de (mange)_____ nordmenn å gå på ski. Det er (vakker)_____ i skogen og på fjellet når den (dyp)_____, (hvit)_____ snøen ligger overalt. Men (mange)_____ nordmenn synes at våren er den (fin)_____ årstiden. Da er det slutt på den (lang)_____ vinteren, og dagene blir (lang)_____ og (lys)_____. Trærne får (ny)_____, (grønn)_____ lauv, og det kommer blomster med (mange)_____ (forskjellig)_____ farger.

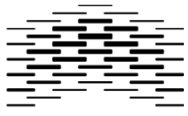
Vi trenger ikke så (tykk)_____ klær lenger. Sola blir (varm)_____ etter hvert, og vi kan ta på oss (tynn)_____ klær og være (glad)_____ fordi vi har (fin)_____ og (varm)_____ sommerdager. Vi håper alltid at det blir (mange)_____ dager med sol enn med regn, for noen ganger kan det være ganske (grå)_____ og (våt)_____ om sommeren.

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Vi leser og diskuterer teksten «Smørelunsj» på side 26-27 i Tekstbok 2:

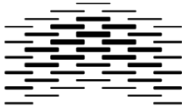

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Arbeid med ordforråd i grupper: Matvarer og kjøkkenutstyr

- Noen setninger dere har skrevet:

En lytteoppgave: *Kanskje kommer Kongen*

– <https://www.youtube.com/watch?v=MezoAkQdObw>

Kanskje kommer _____
Hit til middag nå i dag.
_____ har dekket på perrongen
Med god mat av alle slag.

_____ og gåselever
Med _____ og løk.
Det beste skal på _____
Med kongen på besøk.

Kanskje kommer _____,
Kanskje ridende til hest.
Hesten _____ få smellbonbonen,
For da passer hatten best.

_____ panert med hummer,
Små glass med artisjokk.
Knutsen kan _____
Og Ludvigsen er kokk.

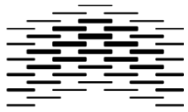
Når vi kommer til _____
Får vi drops med karamell.
Det er ikke _____ for tenner,
Det er best vi tar den selv.

Kanskje kommer _____,
I en bil med stram sjåfør.
Han _____ blåse opp ballongen
Slik sjåfører alltid gjør.

Men kanskje kommer'n _____
All vår oppdekning til tross.
Det gjør ikke så _____,
For da blir det mer til oss.

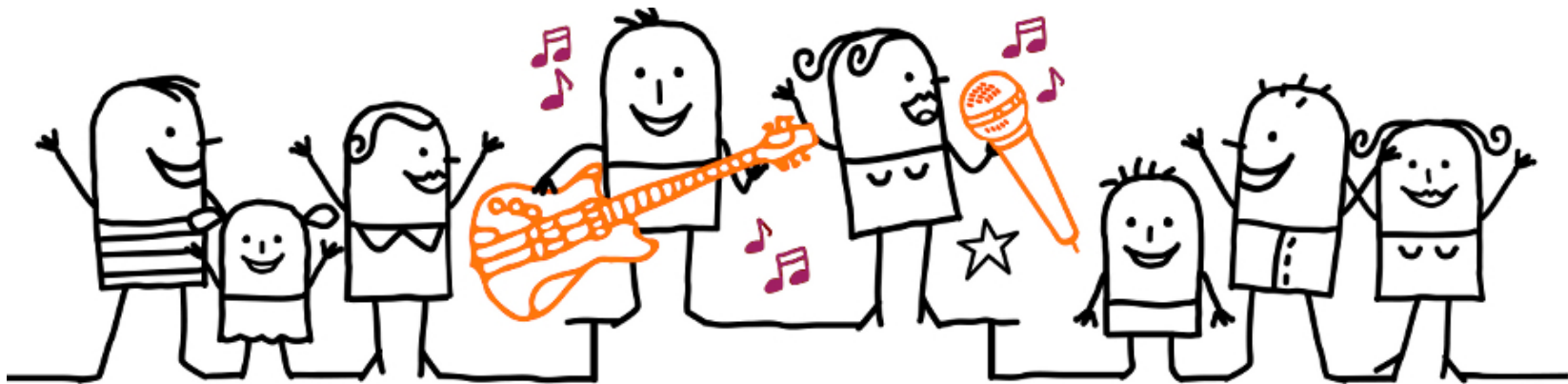
Kanskje kommer _____
Hit til middag nå i dag.
_____ har dekket på perrongen
Med god mat av alle slag.

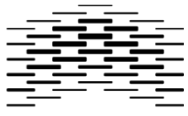
Vi synger!

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

– To av studentene organiserer – Martyna og Zilha

På låven sitter nissen

(Tekst: Margrethe Munthe)

- På låven sitter nissen med sin julegrøt
- så god og søt, så god og søt.
- Han nikker, og han smiler, og han er så glad,
- for julegrøten vil han gjerne ha.
- Men rundt omkring står alle de små rotter,
- og de skotter, og de skotter.
- De vil så gjerne ha litt julegodter,
- og de danser, danser rundt i ring.

- Men nissen, se han truer med sin store skje:
- "Nei, bare se og kom av sted,
- for julegrøten min den vil jeg ha i fred,
- og ingen, ingen vil jeg deke med."
- Men rottene de hopper, og de danser,
- og de svinser, og de svanser,
- og de klorer etter grøten, og de danser,
- og de står om nissen tett i ring.

- Men nissefar, han er en liten hissigpropp,
- og med sin kropp han gjør et hopp.
- "Jeg henter katten hvis dere ikke holder opp!
- Når katten kommer, skal det nok bli stopp."
- Da løper alle rottene så bange,
- ja, så bange, ja, så bange,
- og de svinser, og de svanser noen gange,
- og i en, to, tre så er de vekk.